

Lisa 2

Avalikkuse kaasamise plaan

**vete terviseplaani ja üleujutuste maandamiskava
juurde**

Eelnõu

SISSEJUHATUSEKS

2024.a on alustatud neljanda perioodi veemajanduskava ja üleujutusohuga seotud riskide maandamiskava koostamisega.

Veemajanduskava on **vete terviseplaan** pinnavee ja põhjaveekogumite seisundi parandamiseks.

Pinnaveekogumitena on eristatud valgala suuruse ja iseloomu alusel 744 veekogu või selle osa, mille seisundit hinnatakse. Põhjaveekogumid on piiritletud olemasolevate geoloogiliste ja hüdroteoloogiliste kaartide alusel ja neid on kokku 31.

Vete terviseplaan koostatakse kogumitele, mille seisund ei ole hea. Selleks, et õigesti hinnata vete seisundit ning määrata õiged ravivõtted, on vajalik üle vaadata kogu teadaolev informatsioon veekogude paiknemisest, seire tulemustest, vett mõjutavatest teguritest ja väga palju muudki.

Üleujutusohuga seotud riskide maandamiskava ehk lühemalt **üleujutusohu maandamiskava** eesmärk on vähendada üleujutuste esinemise tõenäosust ja nende mõju inimese tervisele, keskkonnale, kultuuripärandile ja majandustegevusele. Riskide maandamine peab hõlmama kaitset üleujutuste eest, valmisolekut üleujutusteks, üleujutuste prognoosimist ja varajase hoiatuse süsteeme.

Riskijuhtimine koosneb 3 protsessist: riskide hindamine ja riskipiirkondade määramine; üleujutusohupiirkonna ja üleujutusohuga seotud riskipiirkonna kaartide ajakohastamine; maandamiskavade ajakohastamine ja rakendamine.

Vete terviseplaani ja üleujutuste maandamiskava (edaspidi ka *kavad*) ajakohastatakse iga kuue aasta tagant. Ajakohastamisel tuleb kaasata asjast huvitatud isikuid.

Avalikkuse kaasamise plaan näeb ette tegevused selleks kuidas kavade ajakohastamisega seotud teavet jagada ja huvigruppe kaasata. Plaanis on kirjeldatud põhimõtted, mida püüame rakendada. Kogu ajakohastamise protsessi jooksul analüüsime kas ja mida oleks täiendavalt vajalik teha, et tagada parem kaasatus. Seega ei ole kaasamise plaan lõplik ja jooksvalt saab teha muudatusi ja täiendavaid tegevusi.

KAVADE AJAKOHASTAMISE ETAPID

Kavade koostamise protsess on jagatud järgmisteks olulisemateks etappideks, millest igaühe kohta tekib ülevaatlik dokument/dokumendid.

Tabel 1. Kavade ajakohastamise etapid ja eesmärk.

Etapid	Planeeritav algus	Eelnõu valmib	Etapi sisu kokkuvõtvalt
Vete terviseplaani ja üleujutusohu maandamiskava koostamise tööplaani ja avalikkuse kaasamise plaani koostamine	14.02.2024	30.06.2024	Teeme omale tööplaani ja hakkame ajakohastama andmeid veekogude ja põhjavee tervisliku seisundi ning üleujutusohuga seotud piirkondade kohta. Planeerime protsessi juurde avalikkuse kaasamise meetmed.
**Üleujutusega seotud riskide hindamise aruanne	01.01.2024	30.06.2024	Ajakohastatakse üleujutusega seotud riskide hindamist ja riskipiirkondasid.
*Põhjavee ja pinnavee alusuuringud (sh vesikonna tunnuste analüüs ja veele avalduva inimkoormuse ülevaade)	01.02.2024	30.06.2025	Vaatame üle viimastel aastatel kogutud andmed ning vajadusel ajakohastame veekogude/põhjavee infot. Vaatame üle, mis mõjutab meie veekogude ja põhjavee tervist.
*Veekasutuse majandusanalüüs		01.05.2025	
* Oluliste veemajandusprobleemide ülevaade	01.06.2024	31.05.2025	Ajakohastame veekogusid ja põhjavett mõjutavate tegurite informatsiooni.
**Üleujutusohupiirkondade ja üleujutusohuga seotud riskipiirkondade kaardid	01.09.2024	22.12.2025	Ajakohastatakse üleujutusohupiirkondade ja üleujutusohuga seotud riskipiirkondade kaardid.
*Põhjavee ja pinnavee seisundihinnangu koostamine	01.01.2026	30.06.2026	Hindame veekogude ja põhjavee tervislikku seisundit.
*Tugevasti muudetud veekogumite testid	01.07.2025	22.12.2026	Vaatame üle, kas ja milliseid veekogusid on mõjutatud nii palju, et tavapärasel viisi hea tervise tagamine ei ole võimalik.

*Erandite analüüs	01.07.2025	22.12.2026	Vaatame üle, milliste veekogudega on seotud tegevused, millest ei saa loobuda ja sellest tulenevalt tavapärasel viisil hea tervise tagamine ei ole võimalik.
*Veekaitsete eesmärkide seadmine	01.07.2025	22.12.2026	Kirjeldame vete tervisliku seisundi, mida soovime saavutada.
*Veekogude terviseplaani eelnõu koostamine * Veeseireprogrammi koostamine	1.07.2025	22.12.2026	Kokkuvõtte tehtud tööst - millised on meie veekogud ja põhjavesi, mis neid mõjutab ja kuidas nende tervist parandada. Igale veekogule oma retsept, põhjaveele ka. Koostame veekogude ja põhjavee seireplaani järgmiseks kuueks aastaks.
**Üleujutusohu maandamiskava koostamine	1.07.2025	22.12.2026	Planeerime tegevused, et hoida riskid kontrolli all.

* Tärn tähistab vete terviseplaani ajakohastamise etappi.

** Kaks tärna tähistab üleujutuste maandamiskava.

HUVIGRUPID

Selleks, et kavandada sobivaimad tegevused vete tervise parandamiseks ja üleujutusohu ennetamiseks, on oluline omada parimat võimalikku informatsiooni. Selleks on vajalik kaasata isikud, kes sellega otseselt kokku puutuvad, võivad omada vastavat teavet ja keda kavandatavad tervendamistegevused ja üleujutuse maandamismeetmed võivad puudutada.

Kaasamiseks vajalike tegevuste kirjeldamiseks on võimalikud puudutatud isikud ja nende kaasamise põhjus välja toodud tabelis 2.

Tabel 2. Huvigruppide loetelu ja roll.

Huvigrupid	Kes täpsemalt – isik/asutus/(esindus)organisatsioon	Miks kaasame?
Kohalikud omavalitsused (KOV)	kõik kohalikud omavalitsused, riskipiirkondade kohalikud omavalitsused	KOV-il on teave tegelikust olukorrast ja riskidest kohapeal. KOV on kohalike elanike huvide eest seisja. KOV on keskkonnakasutaja, nt omab keskkonnaluba ja on seeläbi meetmete rakendaja.

Keskkonnakaitseorganisatsioonid (KKO)	Jägala Kalateed MTÜ, Eesti Kalastajate Selts, SA Eestimaa loodusefond, Veeühing, Eesti keskkonnaühenduste Koda	KKO-d on keskkonnahuvide eest seisja. KKO on potentsiaalne meetmete rakendaja.
Riigiasutused	Põllumajandus- ja Toiduamet, Terviseamet, Riigimetsa Majandamise Keskus, Transpordiamet, Muinsuskaitseamet, Kultuuriministeerium, Sotsiaalministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium (kalanduse, maaparanduse ja põllumajanduskeskkonna valdkonnad), Päästeamet, Siseministeerium, Riigikantselei, Keskkonnaamet, Keskkonnaagentuur	Riigiasutuse omavad valdkondlikku alusinformatsiooni, seisavad oma ja ühiste huvide eest. Riigiasutused on potentsiaalsed meetmete rakendajad.
Paisuomanikud	MTÜ Eesti Vesikivaramu, kõik paisuomanikud	Paisuomanikud ja -valdajad omavad keskkonnaluba ja on seeläbi meetmete rakendajaks.
Vesiviljelejad	Eesti Kala- ja Vähikasvatajate Liit, kõik vesiviljelejad	Vesiviljelejad omavad keskkonnaluba ja on seeläbi meetmete rakendajaks.
Vee-ettevõtted	kõik vee-ettevõtted, Eesti Vee-ettevõtete Liit	Vee-ettevõtted omavad keskkonnaluba ja on seeläbi meetmete rakendajaks.
Põllumajandustootjad	Kõik põllumajandustootjad, Eesti Põllumajandus- ja kaubanduskoda, konsulendid, Maaelu Teadmuskeskus, Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Lihaveisekasvatajate Selts	Põllumajandustootjad omavad keskkonnaluba ja on seeläbi meetmete rakendajaks. Põllumajandustootjad on keskkonnakasutajad ja on seeläbi potentsiaalsed meetmete rakendajad.
(Esindus)Organisatsioonid, kui eespool pole kirja saanud	Keskkonnamõjuhindajate ühing, Planeerijate ühing, Veeinseneride liit, Eesti linnade ja valdade liit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Ringmajandusettevõtete Liit, Eesti Keemiatööstuse Liit, Eesti Maaparandajate Selts, Eesti Märjalade Ühing	Huvigrupi esindajana on oluline vahelüli informatsiooni jagamise ahelas.

Muud ettevõtted/keskkonnaloa omanikud/elutähtsateenuse osutajad	Keskkonnakasutajad	Kõik keskkonnakasutajad, sõltumata keskkonnaloa olemasolust ja vajadusest, on potentsiaalsed meetmete rakendajad. Kõik elutähtsateenuse osutajad on üleujutusega seotud riskide maandamiskavade rakendajad.
Maaparandussüsteemide omanikud	Kõik maaparandussüsteemide omanikud	Maaparandussüsteemi omanik on potentsiaalne meetme rakendaja.
Maaomanikud		Maaomanik on potentsiaalne meetme rakendaja.
Huvilised, laiem avalikkus		Eesti loodusvarad ja loodusressursid on rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult. Seeläbi on laiem avalikkus huvitatud isikuks, et tagada selle säilimine.

KAASAMISTEGEVUSED

Kaasamiseks planeeritud tegevused jagunevad kaheks – avaliku väljapaneku eelsed tegevused ja avaliku väljapaneku ajal läbiviidavad tegevused. Ühtlasi on loodud keskkonnaportaali kaks veebilehte, mille kaudu jagame kavade ajakohastamisega seotud teavet protsessi jooksul.

Tegevusi viiakse läbi nii vete terviseplaani kui üleujutuste maandamiskava jaoks, kui pole eraldi välja toodud, et tegevust tehakse ainult ühe kava jaoks.

Keskkonnaportaal

Keskkonnaportaali¹ on loodud vete terviseplaani ja üleujutuste maandamiskava alamlehed, kust iga huvitatud isik leiab seotud informatsiooni:

- Kava ajakohastamise etappidest, ajakavast
- Ettepanekute esitamise vormi, sh anda teada endast kui huvitatud isikut, kes soovib seotud informatsiooni saada
- Infotundide, avalike väljapanekute jms toimumisajad ja salvestused
- Lingid seotud asutuste kodulehekülgedele ja asjakohastele dokumentidele

Avaliku väljapaneku eelsed tegevused

Paremaks kaasamiseks on planeeritud avalikule väljapanekule eelnevad tegevused, st kaasamine toimub ajakohastamise protsessi varasemas etapis dokumentide koostamise alfaasis. Selliselt on võimalik huvigruppe sisuliselt kaasata, vastata küsimustele, jagada rohkem sisuinfot ja saada tagasiside läbiviidavate analüüside, kasutatavate andmete jms kohta. Igas etapis koostatava dokumendi kohta on tabelis 1 lühidalt väljatoodud ka selle eesmärk.

Infotunnid ja arutelud

Kaasamiseks korraldatakse temaatilisi, piirkondlikke või huvigrupipõhiseid kontaktseid või veebis toimuvaid infotunde ja arutelusid. Veebis toimuvad infotunnid salvestatakse ja on järelvaadatavad.

Veebipõhises infotunnis tutvustatakse igas etapis koostatavaid dokumente ning igaühel on võimalik esitada küsimusi ja teha ettepanekuid.

- Vajadusel korraldatakse konkreetsemate teemade läbirääkimiseks arutelusid.
- Üleujutuste maandamiskava jaoks viiakse läbi koosolekud kõikide riskipiirkondade kohalike omavalitsuste ja üleujutusega seotud riskide maandamiskavade rakendajatega.

¹ Keskkonnaportaal on Eesti keskkonna andmete portaal, mis asub aadressil <https://keskkonnaportaal.ee/>

- Juhul kui huvigrupp näeb vajadust konkreetsema teema või küsimuse aruteluks, palume teha vastav ettepanek läbi ettepanekute vormi keskkonnaportaali alamlehel.
- Infotundide ja arutelude toimumise kohta saadetakse tabelis 2 nimetatud riigiasutustele ja (esindus)organisatsioonidele teade e-posti teel.

Sotsiaal- ja massimeedia

Püüame kasutada meediat, et jagada rohkem infot veekogudest, edusammudest, muredest jms. Soovime seda teha võimalikult huvigrupile suunatult valides nii sõnumit kui vahendit nii, et see huvigrupini jõuab ja on arusaadav.

- Püüame selgitada millised on huvigruppidele sobivad, suunatud vms meediakanalid (veebis, paberil, tv, raadio jms), et kasutada sõnumite jagamisel parimaid võimalikke kanaleid.
- Jagame infot sotsiaal- ja massimeedias nii avaliku väljapaneku eelselt kui ka selle ajal.

Koostöö informatsiooni jagamisel

- Otsime leida koostöövõimalusi huvigruppidega, et jagada teavet rohkematele huvitatud isikutele. Kuna mitmed organisatsioonid esindavad suuremat huvitatud isikute rühma ja omavad nende kontakte, mida Keskkonnaamet ja Kliimaministerium ei oma, saab organisatsioon olla teabe jagajaks.
- Samuti otsime võimalusi, et huvigruppide enda korraldatud konverentsidel, seminaridel jms kavades huvigrupile sobivas võtmes rääkida. Näeme, et ka see oleks üks täiendav võimalus teabe jagamiseks.
- Kavade ajakohastamise protsessi kestel otsime täiendavaid võimalusi ja räägime huvigrupi esindajate jt kuidas paremini infot jagada ja tagasiside saada.

Avaliku väljapaneku ajal läbiviidavad tegevused

Koostöö informatsiooni jagamisel

- Kaasamismeetmete avaliku väljapaneku ajal viiakse läbi küsitlus selgitamaks need huvigrupid, kes on valmis koostööks informatsiooni jagamisel (läbi oma liikmeskonna, veebilehe, ürituste vm) ja sisulise koostöö tegemisel.
- Kõikide avalike väljapanekute toimumise kohta saadetakse tabelis 2 nimetatud riigiasutustele ja (esindus)organisatsioonidele teade e-posti teel. Sama info saadetakse e-posti teel ka teistele isikutele, keda pole tabelis 2 nimeliselt välja toodud, kuid kes on endast meile teada andnud.
- Otsime koostöövõimalusi, et teave avalikust väljapanekust oleks huvigruppide kodulehekülgedel ja saadetakse oma liikmeskonnale, võimalusel jagataks ka veebiväljaannetes jm üritustel.

Sotsiaal- ja massimeedia

Püüame kasutada meediat, et jagada rohkem infot veekogudest, edusammudest, muredest jms. Soovime seda teha võimalikult huvigrupile suunatult valides nii sõnumit kui vahendit nii, et see huvigrupini jõuab ja on arusaadav.

- Püüame selgitada millised on huvigruppidele sobivad, suunatud vms meediakanalid (veebis, paberil, tv, raadio jms), et kasutada sõnumite jagamisel parimaid võimalikke kanaleid.
- Jagame infot sotsiaal- ja massimeedias nii avaliku väljapaneku eelselt kui ka selle ajal.

Avalik arutelu

Avaliku väljapaneku ajal toimub avalik arutelu. Täpsem viis ja arutelude arv selgub töö käigus, sh lähtuvalt huvigruppide tagasisidest.